

# РЕШЕНИЕ

№ 1303

гр. София, 02.11.2022 г.

## В ИМЕТО НА НАРОДА

**АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 2-РИ ГРАЖДАНСКИ**, в публично заседание на пети октомври през две хиляди двадесет и втора годИ. в следния състав:

Председател: Иво Дачев

Членове: Мария Георгиева  
Асен Воденичаров

при участието на секретаря Теодора Т. Ставрева  
като разгледа докладваното от Асен Воденичаров Въззивно гражданско дело  
№ 20221000500820 по описа за 2022 годИ.

Производството е по чл. 294, ал.1 от ГПК.

С решение № 267120 от 23.12.2021 г. по гр.д. № 2557/2021 г. по описа на Софийски градски съд, ГО, I-20 състав Прокуратурата на Република България е осъдена на правно основание чл.2б, ал.1 от ЗОДОВ да заплати на П. Д. У. и П. С. Б. сумите от по 3 000 лева за всеки от тях, представляващи обезщетение за неимуществени вреди от нарушение на правото на разглеждане и решаване на ДП № 97/2020 г. на СО-СП, пр.пр. № 1223/2020 г. на СП в разумен срок, ведно със законната лихва върху тези суми, считано от 24.02.2021 г. до окончателното изплащане, като исковите са отхвърлени до пълните предявени размери от по 26 000 лева за всеки от тях. С решението са разпределени и разноските по делото.

Решението е обжалвано от ищите П. Д. У. и П. С. Б. в отхвърлителните части с оплаквания за неправилно приложение на чл.52 от ЗЗД. Съдът не е отчел в пълна степен претърпените от тях неимуществени вреди, имайки предвид общественото им положение и в този смисъл присъденото обезщетение не е справедливо. Молят за присъждане на исковите размери в цялост, като не претендират разноските по делото.

Решението е обжалвано и от ответника Прокуратурата на Република България в осъдителните части с оплаквания за недопустимост и неправилност. Твърди се, че решението е недопустимо, тъй като съдът се е произнесъл по незаявен петитум. Релевират се доводи, че в случая не е налице „неразумен срок“, тъй като извършваните процесуални действия са били многобройни, изискващи разпити на множество свидетели, а отделно от

това материалните надхвърляли 70 тома. Оспорва изводите на съда по приложението на чл.52 от ЗЗД, като се твърди, че ищите не са преживяли описаните и твърдени в хода на производството неимуществени вреди. Моли съда за отмяна на решението в обжалваните части и за отхвърляне на исковете или намаляване на присъдените обезщетения.

Въззиваемите депозират отговори с които взаимно оспорват жалбите си и молят за потвърждаване в обжалваните части.

Жалбите са подадени в срока по чл.259, ал.1 от ГПК срещу подлежащ на обжалване съдебен акт от страни в производството, имащи право на жалба, поради което са процесуално допустими. Разгледани по същество са неоснователни.

Атакуваното решение е валидно и допустимо. Неоснователни са доводите на ответника за недопустимост, тъй като съдът се произнесъл точно по формирания от ищцовата страна петитум и в този смисъл не е налице произнасяне по незаявени претенции. При допустимост на решението, което съдът е обвързан от направените от жалбоподателите оплаквания, касаещи наличието на основанията за ангажиране на отговорността на ответника, както и размерът на дължимото обезщетение за причинените неимуществени вреди на ищите.

Предмет на производството пред първоинстанционният съд са субективно съединени искове с правно основание чл. 2б, ал. 1 от ЗОДОВ.

Ищите П. Д. У. и П. С. Б. излагат в исквата си молба, че срещу тях е образувано ДП № 97/2020 г. на СО-СП, пр.пр. № 1223/2020 г. на СП, по което е нарушено правото им на разглеждане и решаване на делото в разумен срок, съгласно чл. 6, § 1 от Конвенцията. Твърдят, че вследствие на това претърпели неимуществени вреди, изразяващи се в уронване на доброто им име в обществото, болки и страдания, причинени от непрекъснатия стрес, притеснения, безпокойства, тревоги и страх, неудовлетвореност и гняв. В тази връзка молят съда да осъди Прокуратурата на Република България за им заплати обезщетение в размер по 26 000 лева за всеки от тях, заедно със законната лихва от датата на предявяване на исковете в съда до окончателното изплащане.

Ответникът Прокуратурата на Република България депозира отговор с който твърди, че продължителността на досъдебното производство не е извън разумния срок с оглед фактическата и правна сложност – сложност на фактите, голямото количество доказателства, голям брой обвиняеми лица и необходимост от извършване на множество процесуални действия. Моли за отхвърляне на исковете.

Съдът намира, че фактическа обстановка е правилно установена от първоинстанционният съд и е следната:

Установява се по делото, а и не е спорно между страните, че е било образувано досъдебно производство № 97/2020 г. по описа на СО-СП, пр.пр. № 1223/2020 г. на СП, като на 19.06.2020 г. П. Д. У. и П. С. Б. са предали доброволно мобилни телефони, ведно със СИМ-карти. На 19.06.2020 г. е извършено претърсване и изземване в жилището на У., находящо се в гр. Пловдив, а на 22.06.2020 г. и на 07.07.2020 г. Б. е призован да се яви като свидетел. На 04.07.2020 г., прокурори при Специализираната прокуратура са депозирали две искания

до СпНС да се разреши извършване на претърсване и изземване по ДП № 97/2020 г. по описа на СП-СО, пр.пр. № 1223/2020 г. по описа на СП, а с определение от 05.07.2020 г. по образуваното ЧНД № 1863/2020 г. по описа на Специализирания наказателен съд, е разрешено на орган на досъдебното производство да извърши претърсване и изземване в недвижим имот – служебен кабинет на П. У. – секретар по правни въпроси и антикорупция към Президента на Република България. С определение от 05.07.2020 г. по ЧНД № 1864/2020 г. по описа на Специализирания наказателен съд, е разрешено разкриване на съдържанието на кореспонденция /съответно задържането и изземването на налична кореспонденция/ от електронна пощенска кутия, ползвана от У., от съответен сървър към Президентството на Република България, за периода от датата на назначаването му до 04.07.2020 г. На 09.07.2020 г., П. У. е задържан за срок от 24 часа по ДП № 97/2020 г. по описа на СП, на основание чл.72, ал.1, т.1 от ЗМВР, като тази заповед е отменена с решение № 13/07.08.2020 г. по адм.д. № 24/2020 г. по описа на Пловдивски районен съд.

На 09.07.2020 г., П. Б. е задържан за 24 часа по ДП № 97/2020 г. по описа на СП, на основание чл.72, ал.1, т.1 ЗМВР, а с Постановление от 09.07.2020 г. на прокурори при Специализираната прокуратура, същият е бил привлечен като обвиняем: 1/ За това, че за времето от началото на месец януари 2019 г. до края на месец май 2020 г., в гр. София, се сговорил с лицето П. У. да вършат в страната престъпления по чл. 304б НК и чл. 282 НК, за които са предвидени наказания повече от три години лишаване от свобода и чрез които се цели да се набави имотна облага – престъпление по чл. 321, ал. 6 НК; 2/ За това, че в периода от 08.05.2019 г. до 28.08.2019 г., в условията на продължавано престъпление, чрез 21 деяния – всяко едно осъществено чрез изпращане на съобщение в приложението „whatsapp“, в съучастие, като подбудител, умишлено склонил другото – П. У., да наруши служебните си задължения ....., с цел да набави за другото – П. Б., облага, изразяваща се в своевременно получаване на достоверна информация за случващото се в политическия живот на Либия и Украйна и за развоя на военните действия в Либия .... и от това настъпили значителни вредни последици ..... – престъпление по чл. 282, ал. 2, вр. ал. 1, вр. чл. 20, ал. 3, вр. ал. 1 НК, вр. чл. 26, ал. 1 НК.

С Постановление от 09.07.2020 г. и с постановление от 10.07.2020 г. и двете по ДП № 97/2020 г. по описа на СП-СО, пр.пр. № 1223/2020 г. по описа на СП, на прокурори при Специализираната прокуратура, ищецът П. У. е бил привлечен като обвиняем за същите престъпления по чл.321, ал.6 НК и по чл.321, ал.6 от НК, а с Постановление от 10.07.2020 г. на прокурори при СпП, У. е задържан под стража за срок от 72 часа. С Постановление от 10.07.2020 г. на П. У. е наложена процесуална мярка „Забрана да напуска пределите на Република България“, а с Постановление от 10.07.2020 г., спрямо него е определена мярка за неотклонение „гаранция в пари“ в размер на 20 0000 лева. По реда на съдебния контрол гаранцията е намалена на 10 000 лева с определение на СпНС.

С Постановление от 10.07.2020 г. по ДП № 97/2020 г. по описа на СП-СО, пр.пр. № 1223/2020 г. по описа на СП, на прокурори при Специализираната прокуратура, на П. Б. е наложена процесуална мярка „Забрана да напуска пределите на Република България“, а с

Постановление от 10.07.2020 г. спрямо него е определена мярка за неотклонение „гаранция в пари“ в размер на 1 000 0000 лева, като по реда на инстанционният контрол е намалена на 10 0000 лева.

На 19.06.2020 г. на сайта на Специализираната прокуратура е публикувана новИ. със заглавие „Специализираната прокуратура разследва висши длъжностни лица и магистрати за престъпно сдружение с цел търговия с влияние“, в която е посочено, че П. Б. е привлечен като обвиняем по досъдебно производство за участие в организирана престъпна група, че в хода на разследването е назначена и изготвена компютърно-техническа експертиза на иззети мобилни телефони и таблети, че е установена комуникацията и е публикувана част от нея.

На 22.06.2020 г. на сайта на Специализираната прокуратура е публикувана новИ. със заглавие „Продължават активните действия по разследването, свързани с досъдебното производство за престъпно сдружение с цел търговия с влияние“, в която е посочено, че Б. е призован за разпит. Посочено е също, че с оглед на оповестената информация, събрана след анализ на изготвената компютърно-техническа експертиза, от председателя на Върховния административен съд е изискано за послужване адм.дело, справка за движението му, както и информация за магистратите и служителите, дейността на които е била свързана с неговото разглеждане. Посочено е, че с оглед високия обществен интерес и след разрешение на наблюдаващите прокурори по реда на НПК, Специализирана прокуратура публикува снимков материал от осъществена комуникация между П. Б. и Prezident-Pl.U., отнасящи се до случая.

На 23.06.2020 г. на сайта на Специализираната прокуратура е публикувана новИ. със заглавие „Съобщение на Специализираната прокуратура“, в която е посочено, че по повод на отправените множество журналистически въпроси, Специализираната прокуратура информира обществеността, че анализът на информацията от изготвената компютърно-техническа експертиза на мобилни устройства, ползвани от П. Б. установи, че активната комуникация на същия с П. У., секретар по правните въпроси и антикорупция на Президента, по хода на адм.д.№ 11413/2018 г., стартира непосредствено след неговото образуване във Върховния административен съд. Публикувана е и кореспонденция чрез мобилно приложение. На 24.06.2020 г. на сайта на Специализираната прокуратура е публикувана новИ. със заглавие „Претърсвания и изземвания в търговски дружества по досъдебно производство за престъпно сдружение с цел търговия с влияние“, в която е посочено, че се провеждат действия по разследването и е оповестена допълнителна информация, съдържаща се в компютърно-техническата експертиза. На 29.06.2020 г. на сайта на Специализираната прокуратура е публикувана новИ. със заглавие

„Специализираната прокуратура възложи на ДАНС извършване на детайлен и задълбочен анализ на комуникацията на П. Б. с MVR-Rumen Petrov и с Prezident-Pl.U.“. В публикацията е посочено, че на ДАНС е възложен анализ, както и какво се установява от компютърно-техническата експертиза. На 30.06.2020 г. на сайта на Специализираната прокуратура е публикувана новИ. със заглавие „Съобщение на Специализираната прокуратура“, в която е посочено, че при продължаващия анализ на заключенията от компютърно-техническата

експертиза на мобилен телефон, ползван от Б., са установени нови обстоятелства: на различни дати през м.април и м.май 2020 г., Б. обменя текстови съобщения с различни лица и др.

На 05.07.2020 г. на сайта на Специализираната прокуратура е публикувана новИ. със заглавие „Специализираната прокуратура извършва действия по разследване в кабинета на секретар на Президента на Република България“, в която е посочено, че днес 05.07.2020 г., след получено разрешение от съдия от Специализирания наказателен съд, се извършват претърсвания и изземване на два адреса в гр. София и гр. Пловдив. Две лица – П. Б. и П. У. са задържани за срок до 24 часа по ЗМВР, а разследването се води по чл. 321, ал.1 от НК – за престъпен сговор за извършване на длъжностни престъпления и търговия с влияние. На 10.07.2020 г. на сайта на Специализираната прокуратура е публикувана новИ. със заглавие „Съобщение на Специализираната прокуратура“, в която е посочено, че Б. и У. са обвинени в извършване на престъпление по служба, в съучастие ... и спрямо тях са взети мерки за неотклонение „Гаранция в пари“.

От представените от ответната страна писмени доказателства се установяват извършените действия по разследване по ДП № 97/2020 г. по описа на СП-СО, пр.пр. № 1223/2020 г. по описа на СП, както следва: 1/ претърсвания и изземвания–в периода от 19.06.2020 г. до 09.07.2020 г.; 2/ разпити на обвиняеми, свидетели, обиск и претърсване - в периода от 19.06.2020 г. до 28.09.2020 г., като повечето разпити са през м.юли 2020 г., на 28.09.2020 г. е проведен 1 бр. разпит; 3/ разпит на свидетели – в периода от м.април 2021 г. до м. юли 2021 г. 4/ експертизи възложени през м. юни 2020 г. и през м. юли 2020 г. 5/ извършени огледи на ВД и вещи - през м. юни 2020 г. и през м. юли 2020 г.; 6/ с писма е изискана и предоставяне информация от различни органи (НАП, ОДМВР); 7/ „изготвени писма към 21.12.2020 г. до мобилните оператори за установяване на абонатът използвал конкретен абонатен номер. В постъпилите отговори от доставчиците на мобилни услуги е посочено, че в търсения период няма активации с този абонатен номер“; 8/ през 2021 г. е изискана информация от СП на МВР, разпитан е като свидетел административния секретар на МВР, на 08.01.2021 г. е постъпил от ВКП доклад на ОЛАФ, на 26.03.2021 г. са разпечатани документи, предоставени от ОЛАФ, през м.април, май и юни 2021 г. е изискана информация и са изпратени писма до различни държавни органи.

Представени са извлечения от интернет издания на различни средства за масово осведомяване, като „Медиапул“, „Сега“, БНР, „Факти“, „Монитор“, БНТ, DW, Темида, 24 Часа, Марица, youtube, съдържащи статии, свързани с процесните обвинения на ищците, както и кореспонденция по електронни приложения, която се твърди, че е между тях.

Пред първоинстанционният съд е разпитан свидетеля А. У., брат на П. У., чийто показания съдът преценява съгласно чл.172 от ГПК и от който се установява, че вследствие на образуваното срещу брат му производство, на 09 юни 2020 г., в 7.30 часа, около 30 полицаи блокирали къщата в с. Първенец., а след като извършили обиск на къщата, арестували и брат му. Свидетелят също бил призован и дал показания в Специализираната прокуратура. Разследването все още било на етап дознание, а състоянието на брат му физически и

психически не било добро. Установя се, че П. бил морална личност, като през последните 10-15 години, заемал ръководни длъжности в гр. Пловдив, бил директор на две районни управления, бил известна личност в града и познавал много хора, а сега избягвал контакт с тях, тежко изживявал ситуацията. Допреди да се случат тези неща, ищецът брат му нямал здравословни проблеми, а след задържането му, лежал около 10 дена в болница. Случаят бил отразен в медиите, като всичко това много го потиснало. Поведението му много се променило, спрял да контактува с хора, в семейството му постоянно се коментирало това. След задържането му, П. бил викан само един път във връзка с това дело, но все още обвинението не било внесено. Посочва, че след повдигане на обвинението, много хора започнали да го отбягват, много бивши служители на полицията мислели, че той не е служител в президентството. Било им внушено, че той е извършил престъпление. Всичко излизало от прокуратурата и нейните сайтове.

От показанията на свидетеля Х. Б.а, съпруга на ищеца, чийто показания отново съдът цени при условията на чл.172 от ГПК се установява, че в края на м.май 2020 г., на съпруга ѝ и брат му било повдигнато обвинение, били извършени обиски в дома им, на които свидетелката присъствала. По време на тези обиски, съпругът ѝ предал мобилните устройства и паролите за тях, тъй като считал, че няма какво да го притеснява. Неочаквано, около месец и половин след това, на 09.07.2020 г., на П. Б. било повдигнато ново обвинение, което било доста неочаквано и стресиращо. На 09.07.2020 г., в дома на свидетелката дошли „някакви лица“, които извикали съпруга ѝ да даде справка в районно управление. Той отишъл с тях и след това, свидетелката разбрала, че там са го задържали. От медиите свидетелката разбрала, че на съпруга ѝ са повдигнали обвинение, а най-стресиращото за съпругът ѝ било това, че тази ситуация била медийно оповестена. Установява, че П. преживял всичко това изключително зле, бил много стресиран, защото не беше предполагал, че по такъв начин ще бъде уронен авторитетът му, който с години е изграждал като бизнесмен, виден общественик, човек със златна значка като почетен гражданин на гр. Русе. П. бил подтиснат, но най-много го потискало очакването нещо да се случи в това обвинение. В медиите, от време на време, имало „медийни подгрявания“ какво се случва, но той не получавал обвинителен акт. Тази ситуация на очакване му подействала много зле психически, а бил и ограничен да пътува и не можел да извършва качествено бизнес делата си.

От приетата пред първоинстанционният съд съдебно-психологическа експертиза, която съдът кредитира като обективно дадена и неоспорена от страните се установява, че при П. У. се наблюдава засилена тревожност и намаляване на интереса към работата. При проведения разговор, той споделил, че е станал апатичен и без желание за по-нататъшно развитие на кариерата си, каквото е имал преди обиските, показния арест и широкия отзвук в медиите. Често изпадал в депресия, нямал желание за нищо, изгубил всякаква активност, бил обладан от негативни мисли. Чувствал се уморен и унижен. ВИ.ги се радвал на общественото доверие и изказванията в медиите разрушили репутацията му. Разрушил се авторитетът му в чужби., където различни организации го познавали като честен, принципен и компетентен

професионалист. В резултат на това, той вдигнал високо кръвно налягане и пиел хапчета. Чувствал се зле, не ходел дори до магазин, защото хората го гледали с подозрение и обвинително. Чувствал се така, сякаш е предал доверието на тези, които са вярвали, че е честен човек с принципи. Страдал от хронично безсъние. Много хора от приятелския му кръг се отдръпнали от него и контактите му се ограничили. Особено зле тези събития били приети от баща му, който изпаднал в тежко депресивно състояние и отключвал паник-атаки. Благодарение на медикаментозното лечение бил по-добре, но не излизал от дома си. Семейството му също страдало от неприятната ситуация. Съпругата му била в шок от обиските и започнала да вдига високо кръвно налягане. Чувствала се много унижена и засрамена от отразените коментари в медиите. Всичко това допълнително потискало У. и той се чувствал виновен за ситуацията, в която са попаднали. Децата му разбирали ситуацията, но били много притеснени. Образът на баща им до този момент бил съвсем различен. Срамували се от приятелите си, защото всичко се отразявало в медиите. Експерта е посочил, че травматичните събития са разрушили конструкцията на Аз-а, формиран и поддържан във взаимоотношенията с другите. У. станал нервен, все по-трудно му било да води активен живот. Това довело до затваряне в себе си, което не било полезно за неговото психическо здраве.

По отношение на ищеца П. Б., в експертизата е посочено, че при проведеното изследване е споделил, че най-много го тормози неопределеността на ситуацията и несправедливото обвинение, което оставя негативен отпечатък върху името му. Той бил познат в много страни и това обвинение влияело зле на името му. Цялата ситуация довела до психическо натоварване. Стресът довел до различни заболявания. Страдал от безсъние, непрекъсната тревожност. Споделял за проблеми с нервната система, два пъти бил в санаториум. Кръвното му налягане било високо, видимо остарял. До момента, в който бил обвинение, Б. бил спортен тип, а след това се чувствал зле и нямал желание за спорт. Имал здраво и сплотено семейство, което било потресено от случващото се. Съпругата му се чувствала много зле, децата му били подтиснати и се срамували, защото в училище им задавали неудобно въпроси и ги гледали с недобро око. Преживели страшно унижение, което оказало негативно влияние на детската им психика. Ограничили кръга на приятелите си, но това било свързано с много негативни емоции. В дома, настроените било тягостно, очакването тежало на всички. Б. вече не бил уверен в справедливостта, но все пак се надявал, че тя ще възтържествува. Експертът установява в заключение, че психологическото състояние на двамата ищци говори за продължителен стрес, който премива в дистрес, който предизвиква психосоматични реакции на организма. В този случай е необходима сериозна психологическа работа, за да може да се преработи преживяното и да се овладее състоянието на тревожност и стрес.

При така установена фактическа обстановка, съдът приема от правна страна следното:

Разпоредбата на чл.26 от ЗОДОВ предвижда, че държавата отговаря за вредите, причинени на граждани, от нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок съгласно чл. 6, §1 от ЕКЗПЧОС. Според посочената норма от Конвенцията, уреждаща

правото на справедлив съдебен процес, всяко лице при решаването на спор относно негови граждански права и задължения или основателността на каквото и да е наказателно обвинение срещу него има право на справедливо и публично гледане на делото в разумен срок от независим и безпристрастен съд, създаден в съответствие със закона.

Нито в Конвенцията, нито в ЗОДОВ има легална дефиниция на понятието „разумен срок“. Това се дължи на обстоятелството, че не е възможно изначално да се определи единен „разумен срок“ за всички видове дела. Поради това, кой срок е „разумен“ се определя за всеки конкретен случай, като липсата на легална дефиниция на понятието не означава липса на критерии за извеждането на неговите параметри. Според практиката на ЕСПЧ по приложението на чл.6, т.1 от КЗПЧОС, при преценката за разумност на релевантния период, съдът прилага три критерия: фактическа и правна сложност на делото, поведението на компетентните органи и поведението на самия носител на правото /Решение от 15.07.1982 г. на ЕСПЧ по делото Екле срещу Германия, Серия А № 51; Решение от 13.07.1983 г. на ЕСПЧ по делото Цимерман и Щайнер срещу Швейцария, Серия А № 66; Решение от 26.07.2001 г. на ЕСПЧ по делото Крепс срещу Полша/. Разумният характер на продължителността на производството трябва да бъде преценен в светлИ.та на конкретните обстоятелства по всяко дело и с оглед на следните критерии: сложността на делото, поведението на жалбоподателя и съответните органи и на какво е бил изложен жалбоподателят в процеса. Именно тези критерии са заложи в Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, като в чл.2б, ал.2 е посочено, че при преценка относно наличието на необосновано забавяне при разглеждане и решаване на делото, съдът взема предвид общата продължителност и предмета на производството, неговата фактическа и правна сложност, поведението на страните и на техните процесуални или законни представители, поведението на останалите участници в процеса и на компетентните органи, както и други факти, които имат значение за правилното решаване на спора.

В настоящия случай досъдебното производство № 97/2020 г. по описа на СО-СП, пр.пр. № 1223/2020 г. на СП, след отделяне на материали по друго досъдебно производство е започнало на 18.06.2020 г. и относимият срок, е започнал да тече от 19.06.2020 г. /когато е извършено претърсване и изземване в жилището на У., и на адресите в гр. Русе, и когато е извършен обиск и изземване, и ищците са предали доброволно мобилни телефони, ведно със СИМ-карти/. Въззивният съд споделя практиката на ВКС в която е прието, че употребеният в чл.2, ал.1, т.2 от ЗОДОВ израз „обвинение в извършване на престъпление“ трябва да се тълкува по-широко за нуждите на специалния деликт, а не в тесния му наказателно-процесуален смисъл. Краят на срока е моментът, в който се слага край на несигурността в правното положение на лицето. Към датата на приключване на устните състезания по делото пред въззивният съд – 05.10.2022 г., този момент не е настъпил, като съгласно разпоредбата на чл. 235, ал. 3 ГПК, изтеклият период от време след образуване на делото, съдът не само може да вземе предвид, но е длъжен да го прецени в решението си по същество, тъй като доводите и възраженията във връзка с него ще бъдат преклудирани с влизането на съдебното решение по настоящото дело. Поради това и съдът приема, че следва да се прецени дали



периодът от 19.06.2020 г. до 05.10.2022 г., т.е почти 2 години и 4 месеца, представлява „разумен срок“ за разглеждане и решаване на въпросното досъдебното производство, по смисъла на чл.6, т.1 от КЗПЧОС и чл.2б, ал. 2 ЗОДОВ.

За да бъде даден отговор на този въпрос следва да бъде съобразен чл.192 от НПК, съгласно който досъдебното производство включва разследване и действия на прокурора след приключване на разследването. Съгласно чл.193 от НПК, органи на досъдебното производство са прокурорът и разследващите органи, които са посочени в чл.52, ал.1 от НПК, а разследващите органи действат под ръководството и надзора на прокурор - чл.52, ал.3 от НПК. Съгласно чл.22, ал.2 от НПК, прокурорът и разследващите органи са длъжни да осигурят провеждането на досъдебното производство в предвидените в този кодекс срокове, а чл.203, ал.1 НПК изрично предвижда, че разследващият орган взема всички мерки за осигуряване на своевременно, законосъобразно и успешно извършване на разследването, а според ал.2, разследващият орган е длъжен в най-кратък срок да събере необходимите доказателства за разкриване на обективната истина, като се ръководи от закона, вътрешното си убеждение и указанията на прокурора.

Съгласно чл.234, ал.1 от НПК, разследването се извършва и делото се изпраща на прокурора най-късно в двумесечен срок от деня на образуването му, а съгласно ал.2 - ако този срок се окаже недостатъчен, той може да го продължи до изтичане на срока по ал.1. При фактическа и правна сложност на делото прокурорът може да удължи срока по ал.1 до 4 месеца, а ако и този срок се окаже недостатъчен, административният ръководител на съответната прокуратура или оправомощен от него прокурор може да го удължава по искане на наблюдаващия прокурор. Срокът на всяко удължаване не може да бъде повече от два месеца. Цитираните разпоредби сочат, че действащият НПК предвижда стриктни правила относно спазването на сроковете за извършване на досъдебното разследване, като гаранция за разглеждане на делото в разумен срок.

В случая, процесното ДП № 97/2020 г. по описа на СО-СП продължава над 2 години, което е далеч над предвидените в цитираните разпоредби срокове. При това положение следва да се прецени, дали са били налице и продължават да са налице критерии, които да обосноват провеждането на досъдебното производство в посочения период от време.

Установява се по делото, че предмет на наказателното производство е било установяване съставомерността и авторството на престъпления, чийто непосредствен обект на въздействие са обществените отношения, свързани с реда и общественото спокойствие /чл.321, ал.6 от НК/ и нарушаване на служебни задължения /чл.282, ал.2 от НК/, като се твърди деянията да са извършени в съучастие между двамата ищци. Относно първия критерий – сложността на делото, следва да се направи преценка съобразно естеството на събраните по делото факти, броя на обвиняемите и свидетелите, нуждата да се получат документи по делото, съединяването на делото с други дела, встъпването на други лица в процеса и всички други релевантни обстоятелства. При преценката за разумния характер на времетраене на производството следва да се съобрази, на първо място, квалификацията на деянията.

Обвинението за второто престъпление е, че е осъществено чрез 21 деяния, които са идентични - изпращане на съобщения в приложението „whatsapp“, като още на 19.06.2020 г. У. и Б. са предали доброволно мобилните си телефони, ведно със СИМ-картите, а от страна на ответника се признава, че още през м.юни 2020 г. и през м.юли 2020 г. са възложени и извършени множество компютърни технически експертизи, както и че повечето свидетели и обвиняеми са разпита през м.юни - м.юли 2020 г.

Според Тълкувателно решение № 35/06.11.1990 г. по н.д. № 26/90 г. на ОСНК на ВКС, фактическата сложност ще е налице, когато делото съдържа значителен по обем фактически материал, многообразие на инкриминираната дейност, броя на подсъдимите и други обстоятелства, които налагат разглеждането на делото в разширен съдебен състав за правилно установяване на фактите и разкриване на обективната истина. Правната сложност е свързана с точно спазване и правилно прилагане на материалния и процесуален закон. С оглед на тези изисквания правна сложност ще е налице, когато има многообразие на обвиненията, усложнени форми на съучастническа дейност, квалифициращи белези на деянието. В настоящия случай, в разглежданото досъдебно производство обвиняемите са двама, без да са налице многообразие на обвиненията, усложнени форми на съучастническа дейност. Не се установява и делото да съдържа значителен по обем фактически материал.

Относно следващия критерий - поведението на страните, в частност това на ищците, привлечени като обвиняеми по досъдебното производство, съдът отчита, че същите са съдействали на органите на досъдебното производство, доколкото са се явявали, без изключение, когато са били призовавани, предали са доброволно мобилните си телефони, ведно със СИМ-картите и липсват каквито и да е данни, че с поведението си са допринесли за увеличаване на продължителността на досъдебното производство.

Относно поведението на органите на досъдебното производство, по делото не се установява, поради какви причини е увеличена продължителността на съдебното производство извън предвидения в чл.234, ал.1 от НПК, двумесечен срок от деня на образуването му, като тук следва да се съобрази, че още на 09.07.2020 г., ищците са били привлечени като обвиняеми, което дава основание да се заключи, че органите на досъдебното производство са приели, че към тази дата са събрани достатъчно доказателства за виновността в извършване на престъпленията, за които им е повдигнато обвинение. В тежест на ответната страна е да докаже, че досъдебното производство е проведено в предвидените в процесуалния закон срокове - чл. 22, ал. 2 НПК, както и че разследващите органи са взели мерки за осигуряване на своевременно, законосъобразно и успешно извършване на разследването - чл. 203, ал. 1 НПК, но такива доказателства не са ангажирани. Не се установява, че разследващите орган са взели всички мерки за осигуряване на своевременното, законосъобразно и успешно извършване на разследването, както и че в най-кратък срок са събрани необходимите доказателства за разкриване на обективната истина. Напротив, в представената справка, съставена от ответника, се съдържа извънсъдебно признание, че след интензивните процесуално-следствени действия през м.юни и м. юли 2020 г., в продължителен период от време не е извършвано никакво разследване, до м.април и м. май 2021 г. /след образуване на

настоящото дело), когато са разпитвани свидетели, изпращани са писма и е изисквана информация от различни органи.

От изложеното въззивният съд прави заключението, че правото на ищите в настоящото производство за разглеждане на делото в разумен срок, е било накърнено, поради което и предявените от тях искове са доказани по основание. Възраженията на ответника за липсата на връзка между обвиненията против ищите и претърпените от тях неимуществени вреди са неоснователни.

При определяне размерът на обезщетението въззивният съд съобрази Постановление № 4/23.12.1968 г. на Пленума на ВС и съдебната практика на ВКС, където се приема, че справедливостта като критерий за определяне размера на обезщетението при деликт, не е абстрактно понятие, а предполага вИ.ги преценка при мотивирано изложение, а не изброяване на обективно съществуващи, конкретни обстоятелства, като характер на увреждането, начин на извършването му, интензитета и продължителността на търпимите болки и страдания, допълнително влошаване състоянието на здравето, причинените морални страдания, осакатявания, загрозявания и т.н.. На тази база следва да се прецени обезщетението за неимуществени вреди за претърпените болки и страдания.

В настоящия случай с оглед на събраните и обсъдени доказателства се установи, че ищите са търпели вреди, изразяващи се в негативни изживявания от продължителността на наказателното производство. Същите са имали тревоги, притеснения, поставени са били в ситуация на несигурност от изхода на производството. При определяне на обезщетението следва да се отбележи, че ищеца П. У. е заемал високопоставена длъжност - секретар по правните въпроси и антикорупция на Президента на Република България, а П. Б. е уважаван в обществото бизнесмен. Несъстоятелно е твърдението на ответника, че не са доказани действително претърпени вреди като пряк и непосредствен резултат от релевираното нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок. Само от факта, че производството не е приключило в разумен срок, произтича твърдяното увреждане и настъпването на неимуществените вреди, като не е необходимо да бъдат доказвани конкретни такива и причинната връзка между нарушаване на правото на разглеждане в разумен срок и вредните последици. А в случая, както се посочи вече, изслушаните свидетелски показания и даденото заключение на съдебно-психологическата експертиза установяват негативното емоционално и психическо състояние на двамата ищци през процесния период. Предвид така установените обстоятелства, съдът намира, че дължимото обезщетение за забавеното развитие на наказателното производство е в размер на по 10 000 лева за всеки ищец.

Поради несъвпадение между изводите на настоящата инстанция с тези на първоинстанционният съд, обжалваното решение следва да бъде отменено в частта, с която искът за присъждане на обезщетения за неимуществени вреди е отхвърлен за сумите над 3 000 лева до сумите от по 10 000 лева и вместо това бъде постановено решение, с което ответника бъде осъден, на правно основание чл.2б, ал.1 от ЗОДОВ да заплати на ищите допълнително сумите от по 7 000 лева обезщетение за неимуществени вреди от нарушение

на правото на разглеждане и решаване на ДП № 97/2020 г. на СО-СП, пр.пр. № 1223/2020 г. на СП в разумен срок.

По изложените съображения, Софийски апелативен съд

## **РЕШИ:**

**ОТМЕНЯ** решение № 267120 от 23.12.2021 г. по гр.д. № 2557/2021 г. по описа на Софийски градски съд, ГО, I-20 състав в частта, с която са отхвърлени предявените от П. Д. У. и П. С. Б. против Прокуратура на Република България искове с правно основание чл.2б, ал.1 от ЗОДОВ за обезщетение на неимуществени вреди над присъдения размер от по 3 000 лева до установения за дължим размер от по 10 000 лева за всеки от тях, като вместо това **ПОСТАНОВЯВА:**

**ОСЪЖДА** Прокуратура на Република България да заплати на П. Д. У. и П. С. Б., на основание чл.2б, ал.1 от ЗОДОВ, допълнително сумите от по 7 000 лева за всеки от тях, над присъдените с първоинстанционното решение по 3 000 лева за всеки от тях, обезщетение за неимуществени вреди от нарушение на правото на разглеждане и решаване на ДП № 97/2020 г. на СО-СП, пр.пр. № 1223/2020 г. на СП в разумен срок, ведно със законната лихва върху тези суми, считано от 24.02.2021 г. до окончателното изплащане.

**ПОТВЪРЖДАВА** решение № 267120 от 23.12.2021 г. по гр.д. № 2557/2021 г. по описа на Софийски градски съд, ГО, I-20 състав в останалата част.

Решението може да се обжалва при условията на чл. 280 от ГПК с касационна жалба в едномесечен срок от връчването му на страните пред ВКС.

**Председател:** \_\_\_\_\_

**Членове:**

1. \_\_\_\_\_

2. \_\_\_\_\_